

Lauri Yrjölä

Vääräkätinen instrumentti apuna kitaransoiton opettajalle alkeispedagogiikassa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

18.11.2015

<p>Tekijä Otsikko</p> <p>Sivumäärä Aika</p>	<p>Lauri Yrjölä Vääräkätinen instrumentti apuna kitaransoiton opettajalle alkeispedagogiikassa</p> <p>23 sivua + 5 liitettä 18.11.2015</p>
<p>Tutkinto</p>	<p>Musiikkipedagogi (AMK)</p>
<p>Koulutusohjelma</p>	<p>Musiikin tutkinto</p>
<p>Suuntautumisvaihtoehto</p>	<p>Soitonopettaja, kitara</p>
<p>Ohjaajat</p>	<p>MuM Susanna Mesiä MuT Annu Tuovila</p>
<p>Tässä opinnäytetyössä esitellään alkeispedagogiikan haasteita opettajan näkökulmasta. Työssä tarkastellaan, kuinka vaikeaa itse pitkään soittaneen opettajan on muistaa soittoharjastuksen alkuvaiheen haasteita. Työssä analysoidaan alkeisoppaita ja online-videoita ja haastetaan niiden tapaa kuvata ja lähestyä vasta-alkajan haasteita. Videoitu oppitunti vasenkätisestä soitosta toimii konkreettisena esimerkkinä, kuinka vaikeaa ammattisoittajalle on soittaa vääräkätisesti. Juha Björnisen haastattelu antaa taustaa siihen, mitä muuta myös toisen puoleisen soittamisen harjoittelu voi tarjota soittajalle. Työssä ei niinkään ehdoteta uusia alkeisharjoituksia kuin rohkaistaan käyttämään enemmän aikaa jo olemassa oleviin harjoituksiin. Ehkä niitäkin voi vielä hieman yksinkertaistaa tai ainakin keskittyä tiiviimmin vain yhteen asiaan kerrallaan.</p> <p>Olen itse oikeakätinen kitaristi ja opetellut soittamaan myös vasenkätisesti vuodesta 2014 lähtien. Opinnäytetyössä peilataan omia kokemuksiani sekä itse itseni opettajana että vasta-alkajana. Työssä kuvaillaan kohtaamiani motorisia haasteita, kun minulla on musiikillinen osaaminen olemassa, mutta sormeni eivät tottele käskyjäni.</p> <p>Opinnäytetyöni tuloksena syntyi enemmänkin kokeilunarvoisia ehdotuksia ja kysymyksiä kuin valmiita ratkaisuja. Tosin vaikuttaa selvästi siltä, että aika on kullannut muistot ammattisoittajalta ja kokeillessaan soitinta vääräkätisesti, hän saattaa silminnähden yllättyä sen vaikeudesta. Myös opetusmateriaaleissa voisi yksityiskohtaisemmin kuvata aloittelijan haasteita ja rohkaista vasta-alkajaa entistäkin enemmän. Alussa kaikki on vaikeinta: jos hitaammin kehittyvän oppilaan kohdalla opettaja osaa asettua hänen asemaansa, harrastus ei ehkä lopukaan alkuvaikeuksista turhautumiseen.</p>	
<p>Avainsanat</p>	<p>Alkeispedagogiikka, vasenkätisyys, kitara, vääräkätinen kitara</p>

Author Title	Lauri Yrjölä Wrong-Handed Guitar as a Teacher's Tool in Elementary Guitar Pedagogy
Number of Pages Date	23 pages + 5 appendices 18 Nov. 2015
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Pop & Jazz Music
Specialisation Option	Guitar Teacher
Supervisors	Susanna Mesiä, MMus Annu Tuovila, DMus
<p>This Bachelor's thesis studies the difficulties a teacher might encounter in elementary pedagogy. This project analyses how hard it is for a teacher who has lots of experience in playing to remember the challenges of beginner players. The project looks into books and online lessons for beginner guitarists and challenges their approach on describing the difficulties a novice usually confronts. The video of the left-handed lesson is a concrete example of how hard it is for a professional player to play wrong-handed. The interview with Juha Björninen sheds some light into other aspects of what practicing also with your non-dominant hand can offer. The project does not offer any new practice material, but it encourages the reader to spend a little more time on those that already exist. Maybe it is even possible to simplify those or at least focus on just one aspect at a time.</p> <p>I am a right-handed guitarist and I began to practice also left-handed playing in 2014. In this thesis, I reflect on my own experiences and challenges while teaching myself as an experienced right-handed player to play as a left-handed novice. The project describes the difficulties I faced when my musical ability did not help me much as my fingers would not do as I told them to do.</p> <p>The outcome of this thesis include more suggestions that are worth a try and questions rather than final solutions. However, it seems clear that time has erased the mind of a professional player when it comes to the difficulties a novice is faces. Picking up a wrong-handed instrument can greatly surprise a professional player. Also the educational material could describe the challenges in a more detailed way and encourage the novice even more. In the beginning everything is very hard and a teacher who truly understands the student's problems can really make a difference and maybe even prevent the ending of the hobby caused by student's frustration.</p>	
Keywords	Elementary pedagogy, left-handedness, guitar teacher, wrong-handed instrument

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kehittämistyön työtavat ja tavoitteet	2
3	Kitaransoiton aloittaminen	3
3.1	Minä vasenkätisenä aloittelijana	3
3.2	Kitaransoiton oppaat	5
3.3	Oma analyysi oppaista	8
4	Vasenkätinen oppitunti	9
4.1	Oppitunnin kulku	9
4.2	Opiskelijakollegoiden havainnot vasenkätisestä oppitunnista	12
4.3	Oma pohdinta vasenkätisestä oppitunnista	12
5	Juha Björnisen asiantuntijahaastattelu	13
6	Johtopäätökset	14
7	Alkeispedagogisia harjoituksia	16
8	Pohdinta	20
	Lähteet	22
	Liitteet	
	Liite 1. Vasenkätinen oppitunti	
	Liite 2. Harjoitteita väärälle kädelle vol.1	
	Liite 3. Harjoitteita väärälle kädelle vol.2	
	Liite 4. Kysymyslomake	
	Liite 5. Oppitunnin videointilupa	

1 Johdanto

Idea ja sitä välittömästi seurannut tarve vääräkätiseen instrumenttiin tuli kesällä 2014. Selässä olevan jumin takia pitelin kitaraa toisin päin sylissäni. Ajattelin, että jos 17 vuoden aktiivisen oikeakätisen kitaransoitamisen ja 10 vuoden ammattilaisuuden jälkeen olisin vähän aikaa toiseen suuntaan vinossa, saattaisi se avata hieman jännitteisiä lihaksia. En siis edes soittanut vaan istuin vain kitara sylissä toisin päin. Se helpotti heti ja selässä tuntui hieman paremmalta. Tai pikemminkin — ei tuntunut juuri mitään. Nousestani tuoilta jonkin hetken päästä en kokenut minkäänlaista tarvetta väännellä itseäni suoraksi. Ihme, että kenellekään ei ole tullut mieleen ehdottaa minulle kokeilla vasenkätistä kitaraa, vaikka olen pitkin soittouraani valitellut selkäni tilaa.

Otin välittömästi yhteyttä vasenkätisesti soittavaan ystävääni, koska halusin lainata toisen puoleista soitinta. Mietin, että samalla vaivallahan sitä siinä istuessaan opettelee myös soittamaan toisin päin. Parin viikon jälkeen päätin ostaa itselleni vasenkätisen akustisen kitaran. Harjoitellessani mieleni myös palasi taas alkuvaiheen vaikeuksiin. Kaikki olikin aivan käsittämättömän vaikeaa eivätkä kädet ja sormet totelleet juuri mitään käskyjä, vaikka minulla on jo tässä vaiheessa kitaristin ja opettajan opintoja melko kattavasti takana. Tiedoistani ei kuitenkaan ollut muuta hyötyä kuin että tiesin koko ajan mihin ja miten sormet ja kädet pitäisi laittaa. Motorinen puoli olikin hämmentävän suuri haaste.

Ergonomian lisäksi löysin siis myös toisen hyvän syyn käyttää aikaa heikomman puolen harjoittamiseen: alkeispedagogiikka. Nyt kun kohtaan vasta-alkajan haasteineen, ymmärrän hieman paremmin mitä ongelmia hän käy läpi. Vasenkätisen soittimen tuomien oivalluksien innoittamana valitsin opinnäytetyöni aiheeksi alkeispedagogiikan ja kuinka opettaja voi saada lisähyötyä opetukseensa kokeilemalla vääräkätistä instrumenttia. Vääräkätinen soittaminen tarjoaa laajasti muutakin tarkasteltavaa, mutta rajaan tämän työn alkeispedagogiikkaan.

2 Kehittämistyön työtavat ja tavoitteet

Tavoitteenani on luoda lukijalle selkeä kuva soittamisen alkuvaiheen vaikeudesta ja herättää samalla lukija kyseenalaistamaan omat muistonsa harrastuksen alkumetreistä. Tämä on mielestäni tärkeää, koska opettajan palauttaessa mieleensä alun haasteet omakohtaisesti, hän voi ymmärtää paremmin oppilaan vaikeuksia, ja suhtautua myös käyttämiinsä harjoituksiin ja niihin kulutettavaan aikaan paremmin.

Tarkastelen kitaransoiton alkeisoppaista mitä niissä kerrotaan soittoharrastuksen aloittamisesta ja esitän niihin täydennyksiä sekä jo kokemusta kartuttaneena opettajana ja muusikkona että vasenkätisesti soittavana vasta-alkajana. Etsin jo olemassa olevasta opetusmateriaalista, onko siellä osoitettu opettajalle tai oppilaalle tietoa tai vinkkejä näistä alkuvaiheen fyysisistä ja motorisista haasteista. Pyrin lisäämään sekä oppilaiden että opettajien tietoisuutta tästä aiheesta pedagogisessa mielessä. Käytän myös omaa kehitystäni vasenkätisenä soittajana apuna tarkastelussa; mm. kuinka tehokkaasti pystyn huomioimaan "oikeat" soittoasennot ja tavat sekä rentouden, samalla kun kaikki tapahtuu todella hitaasti ja joudun keskittymään tiiviisti pelkästään motoriikkaan.

Tarkastelen myös kitaristikollegoideni reaktioita ja mietteitä heille pitämäni vasenkätisen oppitunnin pohjalta. Koin tärkeäksi tuoda esille aitoja reaktioita vääräkätisen soiton vaikeudesta. Näiden reaktioiden saamiseksi esille, videoin kolmelle opiskelijakollegalle pitämäni oppitunnin. Kannustan myös lukijaa kokeilemaan mahdollisuuksien mukaan omaa instrumenttiaan vääräkätisesti. Suosittelen lukijaa katsomaan videotaltioinnin ennen oppitunnista kertovan luvun 4. lukemista.

Pohdin myös hieman yleisiä vääräkätisen soittimen hyötyjä muusikoille. Juha Björnisen haastattelussa ilmeni monia tarkastelemisen arvoisia näkökulmia. Jätän pohdinnassani joitakin esiin nousseita kysymyksiä lukijalle mietittäväksi sekä mahdollisiksi lisätarkastelun kohteiksi.

Tein vasenkätistä oppituntia varten kollegoilleni viisi harjoitusta, joilla kattavasti sai testattua kitaransoiton motorista kenttää. Online-oppituntien innoittamana tein lisäksi kaksi muuta alkeisharjoitusta, jotka sopivat mielestäni hyvin aivan ensimmäisen kitaratunnin aiheiksi vasta-alkajalle.

3 Kitaransoiton aloittaminen

Vasta-alkajalle kitaran pitäminen sylissä hyvässä asennossa on jo haastavaa. Aloittelijan kädet eivätkä sormet ole myöskään valmiita vaadittuihin asentoihin ja kipeytymisiä esiintyy niin kuin kaikkien uusien harrastusten alkuvaiheessa. Mielestäni ensin on hyvä opetella käsittelemään kitaraa fyysisesti ennen kuin yrittää soittaa sillä musiikkia. Toki musiikkiesimerkkien soittaminen motivoi alusta lähtien, mutta motoriikan harjoittaminen nopeuttaa osaltaan musiikin harjoittelua.

Tässä luvussa käyn läpi vasenkätisen soittoharrastukseni aloitusta. Kuvailen yksityiskohtaisesti kohtaamiani haasteita. Kerron myös, miten kitaransoiton oppaissa kuvaillaan harrastuksen aloittamista vasta-alkajille. Tarkasteltavanani on sekä kirjamateriaalia useiden vuosikymmenten ajanjaksolta että viime vuosina ilmestyneitä online-kitaratunteja YouTube-verkkosivustolla.

3.1 Minä vasenkätisenä aloittelijana

17 vuoden aktiivinen oikeakätisen kitaran soitto sekä istuen että seisten on saattanut kehoani epätasapainoon. Olen käynyt läpi kaksi välilevyn pullistumaa ja yhden repeämän, ja ne kaikki ovat olleet alaselässä oikealla puolella rankaa. Kysyin kahden terveysalan ammattilaisen mielipidettä soittamisen fyysisistä negatiivisista vaikutuksista kehoon.

Ulvinen painottaa asiantuntijavastauksessaan (2015), että soittoasennon pitäisi lähtökohtaisesti olla aina niin hyvä, että se minimoi liiallisen kuormituksen kehoon. Tämä huolimatta siitä, onko valittu soitin toisen puoleinen (esim. kitara, viulu, rummut) vai tasapainoisemmin kehoa kuormittava (esim. piano, trumpetti, pienemmät saksofonit). Mikäli soittoasento on jossain kohtaa toimintaketjua väärä, vaikuttaa se myös ketjun seuraaviin osiin negatiivisesti, Ulvinen lisää. Rouhiainen (2015) mainitsee tämän lisäksi, että totuttua soittoasentoa olisi hyvä muutella hieman aika ajoin. Ulvinen ja Rouhiainen ovat kummatkin myös kehon toista puolta aktivoivan oheisharjoittelun kannalla – terapeuttisissa harjoituksissa pyritään symmetriaan – kunhan liikerata on ensin kätisyydestä riippuen normaalisuuntaan oikeanlainen. (Rouhiainen, Mika : Ulvinen, Anssi 2015)

Vasenkätisen harjoittelun aloitin kesällä 2014, mutta varsinaisesti innostuin siitä vasta alkuvuodesta 2015. Alussa minulla oli vain tarve istua soittimen kanssa vastakkaiseen suuntaan, mutta lähes välittömästi halusin tapailla sointuja siinä samalla. Huomasin olevani motorisesti yhtä avuton kuin aikoinaan harrastuksen alussa. Aloitin sointujen harjoittelulla, kuten monesti alussa on tapana. Perusteena oli, että jo kahdella soinnulla pääsee soittamaan kappaleita. Käymäni keskustelu kitaristi Petri Krzywackin kanssa muutti kantaani tähän lähestymiseen; hän mainitsi, että klassisella puolella opetellaan ensin sorminäppäryyttä, jotta sormia olisi helpompi käyttää. Olin todennut aiemmin omassa vasenkätisessä soitossa, että soinnut olivat paljon vaikeampia kuin vaikkapa asteikko-tyyliset sormiharjoitukset. Tämä siksi, että soinnuissa piti saada useampi kuin yksi sormi samanaikaisesti tarkasti paikoilleen.

Kuvaan seuraavissa kappaleissa kohtaamiani haasteita. Alussa otelautakäden sormenpääni kipeytyvät kielten painamisesta todella paljon. Sormenpään, jolla kieltä on suositeltavaa painaa, pinta-ala on vielä aivan olematon, koska sormenpää ei ole kovettunut eikä muotoutunut tasaiseksi. Sormenpään pehmeiden vuoksi myös näennäisesti sopivan lyhyeksikin leikattu kynsi saattaa osua otelautaan tai otelaudan metalliseen nauhaan. Tämä luonnollisesti estää kielen painamisen riittävän syväälle. Sormenpäät muljah-televat usein epäedulliseen asentoon, jolloin kosketuspinta kieleen siirtyy sormen osaan, josta otetaan sormenjälki. Kun kämmenen avaa viuhkaksi ja vertaa toiseen, vahvem-paan otelautakäteeseen, huomaa että sormien keskinäiset välit ovat paljon pienemmät. Tämä vaikeuttaa lähempänä satulaa tapahtuvaa soittamista varsinkin keskisormen ja nimettömän välisissä liikkeissä.

Komppikädessä minun on vaikea pitää tasaista alas-ylös-harjausliikettä, koska osumatarkkuus kieliin on huono. Plektran tippuminen sormien välistä on yleistä. Alussa myös pelkkä hyvän asennon hakeminen saattaa kipeyttää komppikäden olkapäätä. Tarve kääntää kitaraa vastoin yleisiä suosituksia niin, että näkisi kaikki kielet ja otelaudan päältä päin, on jatkuvasti läsnä, koska käsien koordinointi ja hahmottaminen on haastavaa. Paksummilta kieliltä ohuemmille siirryessäni plektran osumatarkkuus on parempi kuin ohuilta paksuille. Ohuilta paksuille kielille tullessa huomaan jääväni plektralla usein edelliselle kielelle vaikka sormet otelaudalla vaihtavat kieltä.

Minun pitää siirtää katsetta jatkuvasti otelaudalta komppikäteen ja takaisin. Silloin varsinkin saman aikaiset plektralla tapahtuvat näppäilyt ja otelautakäden sormien liikuttelut vaikeutuvat huomattavasti. Olen tottunut myös laulamaan samalla kun soitan, mutta

plektranäppäilyn ja sointujen vaihdon yhteydessä on lähes mahdotonta siirtää huomiota mikrofonisiin. Olen kokeillut soittaa myös seisoaltaan, mutta siinä suuri haaste on, kun ei saa käännettyä yhtään otelautaa näkyviin eikä lihasmuisti kerro, missä päin kitaran-kaulaa tarkalleen liikutaan.

Suosittelun pulssin pitäminen jalassa ei helpota soittoaani vaan pikemminkin tekee siitä kulmikasta. Minun pitää keskittyä siihen lähes yhtä paljon kuin itse kitaran käsittelyyn. Keskittymisestä huolimatta jalkani ei pidä tasaista sykettä vaan jää ”odottamaan” käsiäni virheen sattuessa. Oikeakätisenä soittajana olen tottunut polkemaan vasenta jalkaa melko suurellakin liikkeellä, mutta vasenkätisesti soittaessani kitaran levätessä vasemalla reidelläni, on luontevampaa, joskin hankalampaa, polkea oikeaa jalkaani maahan.

Videotallenteelta huomasin, että kitarani ollessa sylissäni sen kaula osoittaa hieman alaviistoon, vaikka luulin sen olevan kuten oikein päin soittaessa: hivenen yläviistoon. Nojaan myös ilmeisesti tästä kitaran kaulan asennosta johtuen otelautakättäni reiden päälle. Joinain soittokertoina huomaan vetäväni kitaran kaulaa otelautakädellä taaksepäin. Silloin sointuvaihdoista tulee vaikeampia kitaran ”pompatessa” eteenpäin, kun jännite otelaudalta hetkeksi katoaa.

Kipeytymiset sekä otelauta- että komppikädessäni rajoittavat harjoitteluun käytettävää aikaa suuresti. Nahan kuoriutuessa heikoista sormenpäistäni tulee entistä aremmat. Erot harjoitusten tai kappaleiden esittämisessä vaihtelevat päivästä toiseen. Ilmeisesti pienimmätkin asentojen vahingossa tapahtuvat muutokset tekevät aiemmin osatusta asiasta minulle miltei mahdottoman. Minun pitäisi kiinnittää pilkun tarkasti huomiota kaikkeen ja analysoida onnistunut suoritus kohta kohdalta, jotta voisin toistaa sen onnistuneesti taas seuraavana päivänä.

3.2 Kitaransoiton oppaat

Tarkastelin opinnäytetyötäni varten kitaransoiton oppaita. Hain sellaisia teoksia, joissa lähdetään liikkeelle aivan alkeista ja otetaan huomioon, että kirjan lukija ei välttämättä ole koskaan pitänyt kitaraa sylissä. Tarkastelin myös kitaran alkeisopetuksesta tehtyjä opinnäytetöitä. Edellä mainittuja hakiessani tajusin myös, että nykypäivänä on suuri

määrä netissä tapahtuvaa opetusta, joten tarkastelin myös online-kitaratunteja. Kustannussyistä käytän opinnäytetyötäni varten vain ilmaisia sivustoja.

Luomaranta (1982, 1) tarkoittaa oppaansa käytettäväksi opettajan kera sekä toivoo opettajilta nykyaikaista ja innostavaa opetusta. Vaikka Luomarannan opas onkin jo allekirjoitaneen ikäinen, on ohje tietysti ajankohtainen aina. Kessel avaa oppaassaan pätevän opettajan tärkeyttä kokonaisen sivun verran. Hän ehdottaa perustavanlaatuisia tutkimuksia ja tiedusteluita kunkin oppilaan tarpeisiin sopivan opettajan löytämiseksi (1967, 8). Kitaran pitäisi maata sylissä rennosti ilman minkäänlaista tukea käsiltä, jotta ne pysyvät täysin varattuina itse soittoon (Kessel 1967, 31). Hän mainitsee myös komppikäden heikkoudesta verrattuna otelautakäteeseen. Se on lähes aina hitaampi kuin otelautakäsi (Kessel 1967, 41). Ketola listaa hyvän määrän ohjeita sormien paikoista, kynsistä, puristamisesta, asennoista ym. (Ketola 2011, 17). Männistö (2011) kertoo oman alkeisopetuksen aloitusmetodikseen yhdellä kielellä tapahtuvan yksiaänisen soiton, jotta sormiin saadaan tuntumaa. Tämän jälkeen otetaan viereinen vapaa kieli mukaan säestysääneksi (Männistö 2011, 10). Toisaalta, Kivioja (2012) mainitsee Pro gradu -tutkielmassaan, että hänen kokemansa perusteella kitarakurssi kannattaa aloittaa juuri sointujen soitolla, koska silloin oppilailta on mieluisinta soittaa musiikkia (Kivioja 2012, 26).

Ainoastaan Kessel mainitsee oppaassaan vasenkätisen soiton. Hänen ohjeensa on oikeastaan vain seurata oikeakätisille annettavia ohjeita ja vaihtaa käsien paikkaa keskenään (Kessel 1967, 42). Julkaisuajankohdasta johtuen vasenkätiset kitarat ovat harvinaisempia kuin nykyään ja niiden saatavuudesta on puhetta, mutta hän ehdottaa parhaimmalla tapauksessa tilaamaan suoraan tehtaalta vasenkätiselle tehdyn kitaran. Tai, sitten vain opettelee soittamaan oikeakätisesti!

Saastamoinen kertoo Kitarakirjassa kuinka paljon oikeanlainen ja hyvälaatuinen soitin merkitsee aloittelijalle. Hän on törmännyt opettaessaan oppilaidensa kitaroihin, joilla hän ei edes itse ole pystynyt muodostamaan haastavaa Fm-barrésointua, saati että heikkosorminen aloittelija pystyisi (Saastamoinen 1974, 14–16). Hän painottaa pitämään soittoasennon hakemisessa aina rentouden mielessä (Saastamoinen 1974, 67). Hän mainitsee jopa roudaamiseen liittyvän selän suorana pitämisen (Saastamoinen 1974, 17).

Leavitt (1999, 1) painottaa oppaassaan kuinka olennaista on harjoitella hitaasti ja rauhallisesti. Hän kertoo myös kuinka aiemmin opittuja asioita ei tarvitse vielä osata täydellisesti siirtyäkseen harjoittelemaan seuraavia asioita. Edelliset tulevat helpommiksi sitä

mukaa, kun siirtyy vaikeampiin. Zelenskin (2011) opinnäytetyössään tarkastelemassa Jämbäckin Kitarakoulu 1/3:ssa painotetaan myös hitaasti etenemistä ja selkeyttä. On hyvä, jos oppilaalle opetetaan asia niin selkeästi, että hän pystyy opettamaan sen takaisin opettajalle (Zelenski 2011, 22).

Goodrickin (1987) opas on tarkoitettu selkeästi pidemmälle ehtineille, mutta kirjan tarkoitus on avata kitaransoittoa kokeneemmalle soittajalle, jotta hän kokisi kitaran ikään kuin uutena työkenttänä; näkisi kitaran kuin aloittelija. Hän mainitsee myös ikään kuin muistutuksena pidemmälle ehtineille, että ensimmäinen tapa lähestyä otelautaa on — sama kuin vasta-alkajalla — soittaa melodioita pelkästään yhdellä kielellä liikkuen (Goodrick 1987, 5).

Nykypäivänä Internetistä löytyy ohje melkein mihin tahansa, eikä kitaransoitto ole poikkeus. Hyvin tehty opetusvideo tarjoaa yksityiskitaratunnista seuraavaksi parhaan vaihtoehdon, koska opettaja näyttää esimerkin ja yleensä harjoitteesta saa vielä nuotti- tai tabulatuurikuvan. Videoon voi tietenkin palata aina uudestaan ja uudestaan, eikä tarvitse odottaa seuraavan viikon kitaratuntia. Etsin YouTube-sivustolta videoita alkeisopetukseen mm. hakusanoilla ”absolute beginner guitar” ja ”first guitar lesson”.

YGSGuitarLessons tarjoaa aivan täydelliselle noviisille räätälöidyn neljätoistaminuuttisen. Opetusvideon aluksi käydään läpi akustisen kitaran osat ja äänenmuodostus erittäin perusteellisesti. Plektran käsittelyyn tarjotaan muutama vaihtoehto sekä perusteluita niille. Ensimmäinen soittoharjoitus on pikata (kielen näppääminen plektralla) plektralla vapaat kielet läpi ohuimmasta paksumpaan käyttäen alaspikkausta. Otelautakäden käyttöön tarjotaan 3 pätevää ohjetta: käytä kaikkia sormia, soita sormenpäillä sekä aseta sormi aina mahdollisimman lähelle nauhaa. Seuraava harjoitus on hyödyllinen tuntuman saamiseksi kitaraan: jokaista sormeaa käyttäen soitetaan viereisiltä nauhoilta 4 ääntä/kieli (harjoitus kuvattu tarkemmin luvussa 5). Lopuksi käydään läpi kielten nimet. (YGSGuitarLessons 2011.)

Martyzsongs antaa myös ensimmäisen kitaratunnin vasta-alkajalle, joka ei ehkä koskaan ole edes koskenut kitaraan. Alussa painotetaan myös, että vaikka tunti on suunnattu vasta-alkajalle, siitä voi hyötyä pidemmällekin ehtinyt. Kitaran virittämiseen ehdotetaan avun pyytämistä kokeneemmalta tai katsomalla ohje tekijän muista videoista. Komppikädelle annetaan vinkiksi käyttää melko ohutta ja joustavaa plektraa, jotta soittamisesta

ei tule liian rankkaa. Otelautakäden sormien kipeytymisestä mainitaan hieman vähätellen, että sitä tapahtuu alussa. Tämän ensimmäisen kuusitoistaminuuttisen oppitunnin aiheena on kolme sointua, E-molli, Asus2/E sekä G6, ja niiden soittaminen molemmilla käsillä. Soinnuissa käytetään etu- ja keskisormea. Neuvot ovat selkeitä ja perusteellisia; miten ja miltä kieliltä sointu soitetaan otelautakädellä sekä minkälaista rytmiä komppikäden pitää tuottaa. Videossa jätetään myös sopivasti aikaa oppilaalle kokeilla soittamista opettajan mukana eikä videota ole pakko pysäyttää. (Martyzsongs 2013.)

Andy Crowleyn kahdeksantoistaminuuttinen opetusvideo on myös kuvailtu ehdottoman ensimmäiseksi kitaratunniksi. Tämänkin videon aiheena ovat soinnut, E-molli ja Asus2/E, ja niiden käyttö kahdessa kappaleessa. Ne ovat soitettavissa etu- ja keskisormi samassa asennossa vain kieliparia vaihtamalla. Videolla kuvaillaan tarkasti huomionarvoiset seikat, kuten millä osalla sormenpäätä kieltä tulee painaa ja missä asennossa kämmenen tulee olla otelaudalla. Sormien kipeytyminen ja kieliin tottuminen mainitaan myös. Tässäkin oppitunnissa jätetään riittävästi aikaa oppilaalle soittaa mukana ilman videon tauottamista. Opettaja käy ennen kappaleiden demonstrointia hieman rytmikkää läpi. Valitut kappaleet ovat Oasiksen *Little by Little* sekä Pink Floydin *Breath in the Air*. Vaikka kumpaakaan kappaletta ei voi soittaa kokonaisuudessaan samoilla kahdella soinnulla, opettaja painottaa levyjen päälle soittamisen tärkeyttä jo soittoharrastuksen alkuvaiheessa. (Andy Crowley 2014.)

Center Stage Guitar, Bass, and Ukulele Academyn yksitoistaminuuttinen opetusvideo alkaa ohjeistuksella, miten kitaraa pidetään sylissä ja miten kädet ja sormet asetetaan oikein kitaralle. Tässäkin videossa mainitaan sormenpäiden kipeytyminen ja tottuminen kieliin. Oppitunti keskittyy ensimmäisen kuvatun videon tavoin sorminäppäryyteen ja yksittäin pikkaamiseen. Harjoitukset käydään läpi niin, että oppilas pystyy soittamaan opettajan mukana tauottamatta videota. (Center Stage Guitar, Bass, and Ukulele Academy 2012.)

3.3 Oma analyysi oppaista

Oppaissa on kattavasti tietoa soittamisen aloittamisesta. Kirjoitetusta tekstistä on tietenkin hieman vaikeaa tulkita opettajan tunteja hänen kuvatessaan asentoja ja haasteita. Voiko opettaja omakohtaisesti ymmärtää vasta-alkajan vaikeudet? Vai kirjoittaako hän niistä vain joinain yleisinä asioina, joista ollaan yleensä yhtä mieltä soittajien kesken?

Videoista sen sijaan saa hieman paremmin kuvaa asentojen haastavuudesta, kun opettaja voi väännellä itseään vaikean näköisesti ja muutella asentoaan hyvästä huonoksi. Pidän myös siitä kuinka varsinkin videoissa opettaja kannustaa vasta-alkajaa, jotta tämä ei luovuttaisi. Videoissa juuri voisi toimia hyvänä lisäkannustimena vääräkätinen soitin opettajalla; Katsokaa! Näin alkeelliselta minun soittoni kuulostaa, jos vaihdan toisen kättiseen soittimeen.

Yleisesti oppaiden laatijat puhuvat joistain vasta-alkajan haasteista hieman huolimattomasti. Monet motoriset kitaran käsittelyyn liittyvät asiat ovat opettajille niin itsestään selvyksiä, että vasta-alkaja voi heidän kertomansa perusteella äärimmäisessä tapauksessa ajautua ajattelemaan, että hänestä ei ehkä olekaan kitaristiksi, koska hänen kehonsa ei mene oikeaan asentoon tai toista pyydettyä liikettä.

4 Vasenkätinen oppitunti

Mielestäni paras tapa havainnollistaa soittamisen alun vaikeuksia on konkreettinen soitto-tilanne. Varsinkin pitkään ammatikseen työtä tehneeltä unohtuu pienten mutta alussa vuorenkokoisten yksityiskohtien aiheuttamat hankaluudet. Hienovaraisista soittosuoritteista tulee yksinkertaisesti liian itsestään selviä ja vasta-alkajan niitä kohdatessa, opettaja voi olla sokeutunut niiden vaikeudelle. Kitaristien kanssa käymissäni keskusteluissa olen huomannut, että he ovat yhtä mieltä soittoharrastuksen alun haasteellisuudesta, mutta kun olen pyytänyt heitä kokeilemaan vääräkätistä kitaraa, he ovat silminnähden yllättyneet omasta osaamattomuudestaan.

4.1 Oppitunnin kulku

Pidin kolmelle opiskelijakollegalleni [oppitunnin](#) (Liite 1.) vasenkätisellä kitaralla. Videoin heidän tehtävien suorittamisen sekä heidän reaktioitaan oman ja muiden suorituksen aikana. Annoin heille kysymyslomakkeen, jossa osaan kysymyksistä vastattiin ennen tuntia ja osaan vasta tunnin jälkeen. Kaikki kertoivat olevansa oikeakätisiä sekä opettavansa tai opettaneensa vasta-alkajia. Soittoharrastuksen alun vaikeuksista he mainitsivat mm. ”sormenpäiden kipeytyminen” ja ”sormet eivät meinanneet taipua oikeisiin paikkoihin”. Sointuja oli raskasta painaa ja oikea nauhaväli vaikeaa löytää. ”Oikean kielen löytäminen plektralla” ja ”[oikean] nauhan löytäminen vasemmalla [kädellä]” oli vaikeaa

ja ”kompatessa alas-ylös-lyönnit menivät sekaisin”. Yksi mainitsi myös, että soittoharrastuksen alussa ”korvaa ei ollut”.

Annoin ensimmäiseksi tehtäväksi (Harjoitus 1.) Em-soinnun muodostamisen ja harjauskomppaamisen plektralla alas-ylös. Jokainen opiskelija sai sormitettua soinnun, mutta kaikilla ilmeni vaikeuksia soinnun puhtaan soinnin kanssa. Sormitetut kielet särisivät tai eivät soineet ollenkaan, ja osa vapaista kielistä vaimeni muiden sormien osuessa niihin. Komppekäsi oli kaikilla opiskelijoilla vailla kontrollia, ja plektra osui kieliin aivan liian kovaa tai välillä ei ollenkaan. Tehtävässä pyydetty sekä alussa demonstroimani alas-ylös-harjoitus vaihtui kollegoilla suureksi osaksi pelkkiin alaspäin lyönteihin. Reaktioina oli mm. yllättyneitä kiroilua, naurahtelua ja hymähtelyä.

A Em   Soita sointua harjaten plektralla ylös-alas

Harjoitus 1. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 1

Toinen tehtävä (Harjoitus 2.) oli yksiaäninen alas-ylöspikkaus sekä liu'utus (soivan äänen siirto samalla kielellä nauhavälistä toiseen pikkaamatta uudestaan). Pelkästään kytyn äänen löytäminen otelaudalta vei kaikilta aikaa. Suurimmalla osalla komppikäden ranne ei ollut tuettu tallan päälle vaan leijui vapaasti ilmassa. Pikkaaminen ei ollut kontrollissa ja he osuivat usein myös viereisiin kieliin. Suurimmalla osalla liu'utus ei ensimmäisellä yrittämällä pysähtynyt pyydettyyn ääneen. Reaktiot olivat naurahtelua sekä osalla myös huonoryhtistä soittimen yli kumartumista. Tehtävä vaati paljon myös katseen siirtämistä komppikädestä otelaudalle.

Pikkaa vuoropikkauksella C-ääntä   Pikkaa C-ääni ja liu'uta sen jälkeen D-ääneen

2 **B**

Harjoitus 2. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 1

Kolmas tehtävä (Harjoitus 3.) oli yhdistetty vasarointi (hammer-on, toinen sormi lyödään jämäkästi uudelle nauhalle pikkaamatta välissä) ja pikkaus. Tehtävä sujui kaikilta hyvin ja ainoastaan yhdellä oli alussa vaikeuksia saada vasaroitu ääni kuuluvaksi. Reaktiot olivat helpottuneita ja katseet siirtyivät nopeasti taululle seuraavaan tehtävään.

Pikkaa C-ääni, tee hammer-on D-äänelle ja pikkaa D-ääni vielä plektralla

Harjoitus 3. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 1

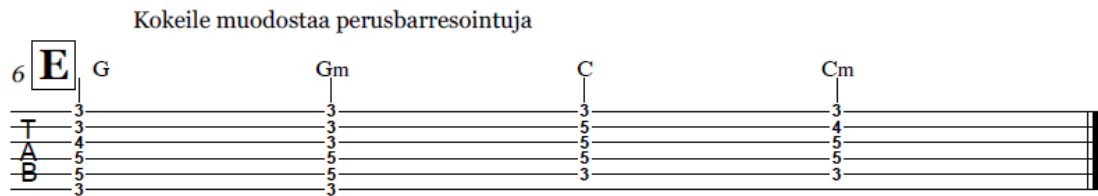
Neljäntenä tehtävänä (Harjoitus 4.) oli kompata C-duuri- ja Am7-sointua avoimessa asemassa (mukana vapaita kieliä ja soitto tapahtuu kolmen ensimmäisen nauhan alueella) ja vaihdella niitä keskenään. Kaikilla meni suurin osa harjoitukseen käytetystä ajasta ensimmäisen soinnun visuaaliseen hahmottamiseen ja soimaan saamiseen. Suurin osa päätti kokeilla myös vaihtoehtoista sormitusta ensimmäiselle soinnulle. Sointu soi kuitenkin kehnosti ja säristen. Kompplikäsi oli kaikilla holtiton. Tehtävässä oli tarpeen nostaa ja laskea vain yhtä sormea, mutta yhdellä liikkui mukana myös muita. Reaktioina oli mm. turhautunutta kiroilua ja kitaran asennon korjaamista. Yhdelle tuli tarve nostaa otelauta silmien eteen tarkasteltavaksi, jonka jälkeen sormitus oli edelleen väärin. Lopulta hän sai oikean sormituksen ja huokaisi helpottuneena. Sointu ei edelleenkään soinut.

Soita harjauskomppia vaihtaen C-duurista Am7:ään ja takaisin

Harjoitus 4. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 1

Viides tehtävä (Harjoitus 5.) oli muodostaa barré-sointuja (etusormeaa käytetään "siltana" sormittamaan useampi kuin yksi kieli) kuudella ja viidellä kielellä. Sointujen hakeminen tuotti kipua sormiin ja muutti soittoasentoa huonommaksi. Kukaan ei saanut sointuja soimaan täydessä muodossaan ja kaikilla soi kuuden kielen soinnussa nimettömän alla oleva ääni puoli sävelaskelta matalana. Oikean sormituksen hahmottamisessa oli myös

ongelmia. Suurimman osan piti myös ravistella otelautakättä tehtävän jälkeen. Reakti-
oina oli turhautunutta naurahtelua sekä epätoivoista huokailua. Yhdellä ilmeni myös on-
gelmia muodostaa ymmärrettäviä sanoja ongelman kuvaamisessa. Yleisesti tunnilla val-
litsi kuitenkin hämmennyksestä ja turhautumisesta huolimatta positiivinen tunnelma.

Harjoitus 5. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 1

4.2 Opiskelijakollegoiden havainnot vasenkätisestä oppitunnista

Aiemmin mainittujen reaktioiden lisäksi pyysin kollegoitani kirjoittamaan kyselylomak-
keelle havaintojaan oppitunnista. Heidän mielestään kaikki, ”yksinkertaisimmatkin asiat
(olivat) todella hankalia”. Otelauta näytti erilaiselta ja siitä oli vaikeaa hahmottaa oikeita
ääniä sekä saada sormet osumaan oikeisiin kohtiin. Sormet eivät taipuneet, minkä
vuoksi oli mahdotonta muodostaa sointuja kunnolla. Plektran käsittely oli raskasta ja
jäykkää ja käsien hallinta hukassa. Yksi kollega mainitsi tunnilla ilmenneen päänsäryn,
jonka epäili johtuvan selän jumien aukeamisesta. Eräs mainitsi myös, että ”opettajan
näkökulmaan selvensi paljon, että mikä on aloittelijan opetukseen oikeasti olennaista”.

Pyysin kertomaan vielä yhden mieleen tulevan tärkeän ohjeen, jonka haluaisi antaa aloit-
telijalle. Yksi mainitsi, että ”pitää jaksaa tehdä tarpeellinen pohjatyö, jotta soitosta tulee
oikeasti antoisaa”. Hän totesi myös jo pidemmälle ehtineille soittajille, että vääräkätisellä
instrumentilla soittaminen on hyvä muistutus omista taidoistaan ja kuinka pitkällä jo oi-
keasti onkaan. Toinen kertoi että on hyvä pitää sormet koukussa, kun painaa kieliä ote-
laudalla ja kolmas muistutti, että ”muistaa pitää taukoja välillä”.

4.3 Oma pohdinta vasenkätisestä oppitunnista

Vaikutti siltä, että oppitunti avasi kollegoiden silmiä. He olivat silminnähden yllättyneitä
näennäisesti yksinkertaisten harjoitusten hankaluuksista. Minusta tuntui, että he olivat

aidosti kiinnostuneita harjoituksista väärälle kädelle ja motivoituivat tunnin edetessä entisestään huomatessaan tehtävien hankaluudet. Heidän motoristen taitojen puutteensa teki tunnista heille kuitenkin hieman tuskaisen.

Kollegoiden keskittyminen kului suureksi osaksi motorisiin suoritteisiin, joten tehtävänannon ohjeet unohtuivat nopeasti. Myös toiseen käteen keskittyminen vei huomiota joko toisen käden oikeasta asennosta tai jopa koko kehon ryhdistä. Neljäntenä tehtävänä ollut C-soinnun vaihtaminen Am7-sointuun osoittautui hankalimmaksi. Valitsin harjoituksen kuitenkin sillä perusteella, että siinä tapahtuva vain yhden sormen liikuttaminen ylös ja alas voi tuntua kokeneesta soittajasta naurettavan helpolta. Kollegoilla jo pelkästään ensimmäisen soinnun aikaansaaminen kesti erittäin pitkään. Tein tästä johtopäätöksen, että aloittelijan kohdalla mitään soittotapahtumaa ei voi pitää liian helppona.

Sekä fyysisellä että henkisellä väsymyksellä tunnin aikana lienee myös iso rooli onnistumisen kanssa. Barré-sointuihin päästessä kaikki olivat jo niin uupuneita, että jo muutenkin rankka tehtävä oli ehkä hieman kohtuuton. Jokainen opiskelijoista ravisteli ranteitaan ja valitti sormien kipeytymistä vaikka soitto ei kunkin kohdalla kestänyt kuin hieman yli 5 minuuttia. Omasta vasenkätisen soiton alkukokemuksesta muistan, että ensimmäisillä kerroilla sain toki sormet kipeiksi, mutta en vielä niin kipeiksi kuin huomasin niiden muuttaman viikon jälkeen tulevan.

5 Juha Björnisen asiantuntijahaastattelu

Haastattelin Suomen yhtä eniten levyttänyttä muusikkoa sekä suomalaisen kitaransoiton ikonia, Juha Björnistä, aiheesta. Olin aiemmin kuullut joltakin kollegaltani, että Björninen olisi joskus opetellut soittamaan toisen kätisellä kitaralla niin hyvin, että hän on voinut soittaa kitaraa keikoilla kummin päin tahansa. Björninen vahvisti asian, ja mainitsi että ainakin hänen pitkäaikainen kollegansa Kassu Halonen voi todistaa näin tapahtuneen (Björninen 2015). Haastattellessani Björnistä hänen kodissaan, hän löytää yhden vasenkätisen sähkökitaran, jonka kaula on paljosta soittamisesta ilmeisesti erittäin kulunut. Nykyään Björninen ei enää harjoittele eikä soita vasemmalla kädellä, mutta otettuani haastattelun johdosta häneen yhteyttä, hän kuitenkin innostui kuulemma kokeilemaan vasenkätistä kitaraa taas.

Björninen on syntyjään vasenkätinen, mutta on alusta asti opetellut soittamaan oikeakätisellä kitaralla. Hän kuitenkin jossain kohtaa uraansa näki TV:ssä Carlos Rios -nimistä vasenkätisesti soittavaa kitaristia, innostui hänen loistavasta soitostaan ja muisti itsekin olevansa vasenkätinen. — Tämä tapahtui hänen muistinsa mukaan Kirkan heavy-levyjen jälkeen, juuri ennen kuin Kirkan levyt alkoivat myydä. Eli 1980-luvun lopulla Kirkan diskografiaa tarkastellen. Björninen kertoo soittaneensa joitakin komppi- ja sooloraitoja näille Kirkan levyille vasenkätisesti, mutta ei muista mihin kappaleisiin.— Seuraavana päivänä hän vaihtoi yhteen kitaraan kielet toisin päin ja alkoi harjoitella. (Björninen 2015)

Björninen kertoo, että hänen vasen kätensä asettui välittömästi hyvään pikkausasentoon tallan päälle. Aluksi hän pyrki soittamaan melodioita ainoastaan yhdellä kielellä ja yhdellä sormella. Hänen harjoittelurutiineihin kuului sointujen vaihtelua sekä jopa tunnin verran asteikkoharjoituksia päivässä. Kompikättä hän harjoitti niin, että vaimensi otelautakädellä kielet ja soitti erilaisia rytmejä harjaten vaimennettuja kieliä. Solistista soittoa hän harjoitteli etsimällä pieniä blues-fraaseja kitaran kaulalta. Tähän hän kannustaa myös muita soittajia, jos vääräkätinen soittaminen kiinnostaa. Björnisen vasenkätinen soitto vapautui hänen mukaansa, kun hänellä oli bändinsä kanssa joissakin harjoitustilanteissa loppoaikaa studiossa, ja hän pääsi kokeilemaan vasenkätisiä kykyjään muiden soittajien kanssa tapahtuvassa soittotilanteessa.

Luovuuteen liittyviä asioita hän alkoi huomata, kun hän melodioita miettiessään kitaran-kaulan kautta, huomasi ajattelevansa kummankin kätisiä kauloja. Vasenkätinen kitaran-kaula avasi ajattelua ja geometrisessä mielessä alkoi löytyä paljon lisää mahdollisuuksia melodioille, fraaseille sekä niiden kääntelylle. Tämä molemminpuolinen ajattelu on jäänyt pysyvästi Björnisen soittoon, sovittamiseen sekä säveltämiseen. Mielestään hänen kykynsä luoda fraaseja ja riffejä nopeutui huomattavasti, ja siitä on ollut suunnattomasti hyötyä studiossa. Hän kuitenkin tähdentää, että ei osaa selittää asiaa sen paremmin. Haastattelun aikana Björnisen vaimo huikkaa keittiöstä myös, kuinka hän muistaa Björnisen soiton vapautuneen noina aikoina ja ilmassa oli selvästi aistittavissa ”semmonen vähä et’ [...] ku ois huokassu”. (Björninen 2015.)

6 Johtopäätökset

Kohtaamiani vasta-alkajan haasteita ei kuvata tarkastelemassani opetusmateriaalissa kokemallani tavalla. Joihinkin olennaisiin, mutta kokemani perusteella erittäin vaikeisiin

asioihin, suhtaudutaan jopa vähätellen. Kollegoille pitämäni oppitunti paljastaa konkreettisesti, että opettajalta itseltään on voinut täysin unohtua alun vaikeudet.

Suosittelen jokaiselle opettajalle — ja soittajalle ylipäänsä — instrumenttinsa suomien mahdollisuuksien mukaan kokeilemaan soittoa myös vääräkätisesti. Vasta-alkajan ongelmia on paljon helpompi ymmärtää, kun palauttaa konkreettisesti mieleen alun avuttomuuden. Ammattiopettajalla ja -soittajalla on toisaalta etunaan suuri määrä teoretietoa, ja miten soitinta tulee käsitellä, mutta väärällä kädellä soittaessa motorinen osaaminen kuitenkin katoaa. Omalla kohdallani on lähes mahdotonta kuvitella, miten vieraalta kitaran otelauta voi vasta-alkajan silmiin näyttää. Millä ihmeen keinoilla sitä aikoinaan muisti sointujen sormituksia, kun ei ollut mitään tietoa oikeastaan mistään? Fmaj7-sointu näytti portaikolta? Tosin, näyttäähän se siltä edelleenkin. Mollit ja duurit menivät sekaisin ja vaikka opettaja kuinka yritti johdatella, että ”onko sointu synkän vai iloisen kuuloinen?”, usein oli pakko vain arvata. Vapaiden kielten nimien muistamiseen oli joitain sanaleikkejä, jotka tässä vaiheessa tuntuvat hullunkurisilta.

Jos innostuu kokeilemaan vääräkätistä soittoa, ehdotan että tekee samoja harjoituksia, mitä tarjoaisi omalle oppilaalleen muutamalla ensimmäisellä tunnilla. Niitä tehdessä voi kuvitella itsensä antamassa samoja ohjeita itselle, mitä saattaisi antaa oppilaalleenkin. Sitten voi rehellisesti miettiä kuinka paljon niitä ohjeita pystyy vastaanottamaan, kun samaan aikaan painii jonkin ylitsepääsemättömän motorisen haasteen kanssa. Minkä aikaa on hyvä viipyä samassa harjoituksessa? Alussa soitetaan kitaraa fyysisesti tutuksi, mutta missä vaiheessa varsinainen musiikki tulee mukaan?

Govan (2003) mainitsee oppaassaan oman harjoittelun äänittämisen ja äänitteen analysoinnin tärkeydestä (Govan 2003, 13). Siitä tuli mieleeni, että vasta-alkajalle kuten myös pidemmälle ehtineelle voisi olla hyödyllistä oman soittonsa äänittämisen lisäksi myös videoida sitä säännöllisesti. Mielikuva omasta soittoasennosta ja motorisesta toiminnasta ei aina välttämättä vastaa todellisuutta. Peilin avulla voi myös harjoitella, mutta videotalliointia seurattaessa pystyy keskittymään pelkästään tarkasteluun, kun soittosuorite on jo tehty.

7 Alkeispedagogisia harjoituksia

Tässä luvussa listaan mielestäni hyödyllisiä harjoituksia soittoharrastuksen saattamiseksi alkuun. Osa harjoituksista on syntynyt omien kokemusteni pohjalta, osa on muokattu aiemmin kuvailemieni online-oppituntien pohjalta. Mielestäni nämä harjoitukset kattavat sopivasti kitaransoiton fyysistä kenttää. Näitä harjoituksia soittamalla pääsee myös tuottamaan musiikkia melko nopeasti.

Harjoitteita väärälle kädelle vol.1 (Liite 2.) syntyi kollegoille vasenkätistä oppituntia varten. Valitsin siihen viisi harjoitusta, joiden parissa itse painin vasenkätisen soiton alkuvaiheessa.

Ensimmäisen tehtävän (Harjoitus 1.) tarkoitus on hieman totuttaa sormia kieliin sekä komppikättä laajaan harjausliikkeeseen. Harjausliikettä voisi toki tehdä pelkästään vapaita kieliä soittaen, mutta mielestäni on luonnollisempaa työllistää myös otelautakäsi, koska suurimman osan ajasta molemmat kädet osallistuvat soittoon. Väitän, että kitarakin istuu paremmin soittajan sylissä, kun sitä voi hieman tukea myös otelautakädellä. Em-sointua pidetään yhtenä helpoimmista soinnuista sormittaa ja yleensä se opetetaankin varhaisessa vaiheessa.

A Em   Soita sointua harjaten plektralla ylös-alas

T	0
A	0
A	2
B	2
E	2
E	0

Harjoitus 1. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 1

Toinen harjoitus (Harjoitus 2.) on ensimmäisen kaltainen, mutta siinä tähdätään plektralla ainoastaan yhteen ääneen. Se tarkoittaa sitä, että komppikäden ranne on tuettava kitaran tallan päälle, jotta osumatarkkuus paranee. Otelautakädeltä tämä vaatii sormen pitämistä pakoillaan pyydetyssä nauhavälissä ja suosittelen käyttämään jokaista sormeaa vuorollaan, jotta ne saavat saman verran tuntumaa. Toinen osa harjoitusta on liu'uttaa otelautakäden sormi pyydetyssä äänestä seuraavaan. Suosittelen tekemään tämänkin jokaisella sormella erikseen. Omalla kohdallani varsinkin liu'utus oli vaikeaa pysäyttää oikean äänen kohdalle. Vaikka välillä saikin pysäytyksen oikeaan ääneen, kieli ei välttämättä soinnut puutteellisen puristusvoiman takia.

Pikkaa vuoropikkauksella C-ääntä

Pikkaa C-ääni ja liu'uta sen jälkeen D-ääneen

Harjoitus 2. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 1

Kolmas harjoitus (Harjoitus 3.) vaatii kolmea työvaihetta: ensin sormitettu ääni pikataan plektralla, sitten tehdään vasarointiliike seuraavaan ääneen ja pikataan vielä vasaroitu ääni plektralla. Omalla kohdallani tämä oli harjoituksista vaikein ja siksi valitsin sen tähän mukaan. Yritettäessä ensimmäisen kerran pikkauksen jälkeistä vasarointia, liikahdinkin ai-noastaan vasen eli komppikäteni. Haettu toiminto tapahtuikin täysin väärällä puolen ke-hoa. Kollegani selvittivät tämän tehtävän oppitunnilla nopeimmin ja esimerkillisimmin.

Pikkaa C-ääni, tee hammer-on D-äänelle ja pikkaa D-ääni vielä plektralla

Harjoitus 3. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 1

Neljäs harjoitus (Harjoitus 4.) on tarpeellinen mielestäni siksi, että siinä on tehtävänä näennäisen helppo motorinen suorite, joka kuitenkin omista harjoituksista sekä kolle-goiden oppitunnilla osoittautui erittäin haastavaksi. C-duurisoinnusta Am7-sointuun siir-ryttäessä tarvitsee joko nostaa tai laskea nimetöntä sormea. Tehtävää vaikeuttaa kui-tenkin tarve pitää vapaa G- ja ylä-E-kieli soivina koko ajan. Harjoitusta toistettaessa etu- ja keskisormen päät antavat pikkuhiljaa periksi jolloin on vaarana, että ne vaimentavat vapaat kielet. Nimettömän nosto ja varsinkin takaisin kielelle paikoilleen asettaminen vaatii myös yllättävän paljon tarkkuutta ja keskittymistä motorisesti tottumattomalta sor-melta.

Soita harjauskomppia vaihtaen C-duurista Am⁷:ään ja takaisin

Harjoitus 4. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 1

Viides harjoitus (Harjoitus 5.) on paljolti voimaharjoitus. Barré-soinnuissa tarvitaan paljon puristusvoimaa ranteelta ja riippuen soinnusta, myös laajempaa osaa sormen pinta-alasta. Tehtävä on vain muodostaa yleisiä ja käytännöllisiä sointuotteita ja saada ne soimaan puhtaasti. Useimmin ongelmia ilmenee ainakin kaikki kuusi kieltä kattavan molli-soinnun soimaan saamisessa. Mielestäni tuossa kohtaa tärkein ääni, eli soinnun terssi, joka sijoittuu G-kielelle, on juuri siinä kohtaa etusormen alla, jossa se lähes poikkeuksetta jää soimatta aloittelijan puristuksessa. Sormen asentoa korjaamalla saa mahdollisesti terssin soimaan, mutta siitä seuraa uusia vaimentuneita kieliä.

Kokeile muodostaa perusbarresointuja

Copyright © Jatkuvan kehityksen ruumiillistuma

Harjoitus 5. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 1

Harjoitteita väärälle kädelle vol.2 (Liite 3) syntyi online-oppituntien tarjottua minulle kaksi ideaa hyviin harjoituksiin. Pidän näitä harjoituksia kuitenkin vaikeampina kuin viittä ensimmäistä, joten en suosittele näitä kahta ennen kuin on saanut tuntumaa ensimmäisiin.

Ensimmäinen harjoitus (Harjoitus 6.) kattaa hyvin soittamisen motorista kenttää. Siinä pääsee käyttämään jokaista sormeja jokaisella kielellä sekä pikkaamaan plektralla koko ajan alas-ylös. Alkaen paksuimmalta kieleltä ja viidenneltä nauhalta, harjoituksessa soitetaan ylöspäin mentäessä neljä ääntä/kieli, eli järjestyksessä etusormesta pikkusormeen päätyen kahdeksannelle nauhalle. Tämän jälkeen siirrytään seuraavalle kielelle ja toistetaan sama jne.. Aseman ylimpään ääneen päästyä, soitetaan harjoitus käänteisesti

takaisin päin. Tehtävä on kuitenkin erittäin vaativa ja varsinkin pikkurillin puutteellinen osumatarkkuus hidastaa harjoitusta ja saattaa turhauttaa. Alkuvaiheessa on joka tapauksessa tärkeää totuttaa jokainen sormi soittoon ja tässä harjoituksessa siitä ei voi luistaa.

alas-ylöspikkauksella

Harjoitus 6. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 2

Toinen harjoitus (Harjoitus 7.) taas on hieman käytännöllisempi, koska sen kaksi helpohkoa sointua löytyvät monesta kappaleesta samassa järjestyksessä. Em- ja Asus2/E-soinnut käyvät mainiosti Andy Crowleyn YouTube-videolla mainitsemaan kappaleeseen. Muokkasin Crowleyn oppitunnin ehdottamaa 4-osarytmikkaa paljon käytettyyn leirinuotiokomppiin. Siinä soitetaan komppikädellä koko ajan harjaten alas-ylös 4-osa, 8-osa, 4-osa ja kolme 8-osaa. Tärkeää on juuri komppikäden jatkuva alas-ylöslieki, vaikka jokaisella vedolla ei olekaan tarkoitus osua kieliin. Näin soittamalla sekä lennokkuus että tasaisuus säilyvät paremmin soitossa.

paina paksumpi kieli keskisormella ja ohuempi nimettömällä

5

Em A^(sus2)/E Em harjaa alas-ylös liikkeellä A^(sus2)/E

Harjoitus 7. Harjoituksia väärälle kädelle vol. 2

8 Pohdinta

Huomasin vääräkätisen soittoni edetessä, että samalla myös vahvempi puoleni vahvistui entisestään. Tämä johtui selvästi pelkästään vasemman puolen harjoittelusta, koska en samaan aikaan tehnyt mitään muutoksia oikeakätiseen harjoittelurutiiniini. Pikemminkin otin väärälle puolelle käyttämäni ajan suoraan pois tavallisesta harjoittelustani. Ja koska kävin myös soittoasentoni uudelleen läpi, korjasin ja paransin joitakin niistä myös vahvemmalle puolelle. Voisiko vääräkätisen soittamisen ajatella jopa itsestään selväksi asiaksi kaikille soittajille? Eihän keihäänheittäjäkään harjoita pelkästään keihästä kannattelevaa kättänsä? Olen huomannut, että jostain syystä tämä vääräkätinen harjoittelu kuulostaa kuitenkin joidenkin korvaan turhalta ajanhukalta. Toisaalta, moni on myös ollut silminnähden innostunut aiheesta.

Mielestäni arvokas porkkana kaikille kokeilla vääräkätistä soitinta on luovuus. Olen huomannut musikaalisen ajatteluni sekä luovuuteni parantuneen vääräkätisen soittamisen myötä. Voisiko siinä olla perää, että oikeakätisesti soittaessa oikean käden ollessa dominoiva komppikäsi, se aktivoi enemmän vasenta puolta aivoista ja vasenkätisesti soittaessa taas dominoiva vasen käsi aktivoi aivojen luovaa, oikeaa puolta?

Mielenkiintoista olisi nähdä tutkimuksia siitä, kuinka ammattisoittaja aloittaa toisen kätsen harjoittelun aivan alusta, ja se tapahtuu mitattavissa olosuhteissa ja hänen aivojen aktivoitumista ja myös hänen vahvemman puolen soiton kehitystä seurattaisiin. Onko tässä kyse vain lume-vaikutuksesta ja minun sekä Björnisen kohdalla muutokset ajattelussa ja luovuudessa olisivat tapahtuneet joka tapauksessa? Onko nuorelle vasta-alkajalle ylipäänsä väliä kumman kätsellä kitaralla hän aloittaa? Voiko oikeakätisten kitaristien suuri määrä johtua suurelta osin siitä, että juuri oikeakätisiä kitaroita on paljon paremmin tarjolla? Miksi oikeakätiselle soittajalle ei ylipäänsä suositella vasenkätisen soitin kokeilemista? Vaikka samoin perustein kuin kuntosalilla tehdään liikkeitä tasapainon vuoksi kummallekin puolelle kehoa.

Itse aion jatkaa vasenkätisen kitaran parissa koko soittourani loppuun saakka. Olen puoleltoista vuoden harjoittelulla päässyt jo siihen asti, että uskallan trubaduurikeikoillani säestää muutamia yksinkertaisia ja hidastempoisempia kappaleita vasenkätisesti samalla laulaen. Suuri tekijä innokkuuteeni on myös se, että joka kerta harjoiteltuani vasenkätisesti, tunnen ajatukseni jotenkin kirkkaammiksi ja tuo olo motivoi harjoittelemaan

lisää myös oikeakätisesti. Tunnetta on vaikea selittää, jonka takia kannustankin soittajia pieneen leikkimielisyyteen kokeilla väärällä kädellä soittoa.

Lähteet

Björninen, Juha 2015. Asiantuntijahaastattelu. Haastattelu: 8.3.2015.

Center Stage Guitar, Bass, and Ukulele Academy 2012. How to play guitar for beginners: playing exercise 1 for beginners. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=vSakoB-vdlvU>. (9.11.2015)

Crowley, Andy 2014. The easiest 2 chords on guitar - Complete beginners first guitar lesson. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=sLSFOCyNC8Q>. (9.11.2015)

Goodrick, Mick 1987. The Advancing Guitarist - Applying guitar concepts & techniques. Milwaukee: Hal Leonard Publishing Corporation.

Govan, Guthrie 2003. Creative Guitar 1. London: Sanctuary Publishing Limited.

Kessel, Barney 1967. The Guitar. Hollywood: Windsor Music Co.

Ketola, Timo 2011. Kitaristin työkalupakki. Jyväskylä: Timo Ketola.

Kivioja, Karita 2012. Kitaransoiton alkeisopetus, toimintatutkielma Jyväskylän seudun kansalaisopistossa. Jyväskylän yliopisto: Pro gradu -tutkielma

Leavitt, William 1999. A Modern Method for Guitar: 1-2-3 Complete. Boston: Berklee Press.

Luomaranta, Valto 1982. Kitarakoulu. Ylihärmä: TAJU-Produktion Ky.

Martyzsongs 2013. Absolute super beginner guitar lesson - Your first guitar lesson - Want to learn guitar - Acoustic. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=llNuwhZWXKAZ>. (9.11.2015)

Männistö, Teemu 2011. Lapsi, aikuinen ja kitara: kolme eri maailmaa. Miten opettaa kitaraa alle kouluikäisille lapsille? Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu: Opinnäytetyö

Rouhiainen, Mika 2015. Asiantuntijavastaus. Helsinki.

Saastamoinen, Ilpo 1974. Kitarakirja. Helsinki: Tammi.

Ulvinen, Anssi 2015. Asiantuntijavastaus. Helsinki.

YGSGuitarLessons 2011. Absolute first beginner acoustic guitar lesson - Beginner acoustic guitar lesson. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=ppoiecarX-o>. (9.11.2015)

Zelenski, Andrei 2011. Kitarakoulut alkeisopetuksen työkaluina. Oulun seudun ammatti-korkeakoulu: Opinnäytetyö

YouTube-tallenne

[Vasenkätinen oppitunti](#) -videon kesto on 35min 14s. Videon kuvaus löytyy raportin luvusta 4.

Harjoitteita väärälle kädelle vol.1

A Em Soita sointua harjaten plektralla ylös-alas

0
T 0
A 2
B 2
0

Pikkaa vuoropikkauksella C-ääntä Pikkaa C-ääni ja liu'uta sen jälkeen D-ääneen

B

5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 7

Pikkaa C-ääni, tee hammer-on D-äänelle ja pikkaa D-ääni vielä plektralla

C

5 7 7

Soita harjauskoppia vaihtaen C-duurista Am7:ään ja takaisin

D C Am⁷

0 0
T 1 1
A 2 2
B 3 3

Kokeile muodostaa perusbarresointuja

E G Gm C Cm

3 3 3 3
T 3 3 3 3
A 4 4 5 4
B 5 5 5 5
3 3 3 3

Harjoitteita väärälle kädelle vol. 2

Lauri Yrjölä

alas-ylöspikkauksella

jne.

paina paksumpi kieli keskisormella ja ohuempi nimettömällä

5

Em A(sus2)/E Em harjaa alas-ylös liikkeellä A(sus2)/E

0 0 0 0

T 0 0

A 0 2

B 2 0

Kysymyslomake

Vasta-alkajan haasteet opettajalle tutuksi vääräkätisen instrumentin kautta - kuinka elää uudelleen soittouran alku

Kysymykset:

- Opetatko/oletko opettanut vasta-alkajia?
- Oletko oikea- vai vasenkätinen?
- Mitä muistat soittamisen vaikeudesta aloittaessasi kitaran soiton?
- Mitä havaintoja tuli soittaessasi vääräkätisellä kitaralla?
- Mikä olisi mielestäsi yksi kaikkein tärkein ohje aloittelijan/(kenen tahansa) muistaa joka kerta, kun soittimen ottaa käteen?

Videointilupa

Opiskelen Metropolia Ammattikorkeakoulussa musiikkipedagogiksi. Teen opinnäytetyöni otsikolla Vasta-alkajan haasteet opettajalle tutuksi vääräkätisen instrumentin kautta - kuinka elää uudelleen soittouran alku. Tätä havainnollistamaan pidän oppitunnin kollegoille, jossa he joutuvat soittamaan yksinkertaisia harjoituksia itselleen väärän puoleisella soittimella. Oman oppimiseni ja opinnäytetyöni kannalta olisi erittäin tärkeää, että voisin videoida oppitunnin. Oppitunnilla videoitu aineisto tulee julkiseksi osaksi opinnäytetyötäni. Oppitunnin aikana ei mainita nimiä.

Lauri Yrjölä

044-2795920

lauri.yrjola@gmail.com

Nimi: _____

Annan suostumukseni videointiin oppitunnin aikana

En anna suostumusta oppitunnin videointiin.

Paikka ja aika:

_____
Allekirjoitus ja nimenselvennys:

_____

